

Ispitni rok 11. VI 1994. – teorijski deo ispita

1. Posmatra se ustaljeno ravansko strujanje nestišljivog fluida između dve paralelne horizontalne ploče. Strujanje je u ravni (x_1, x_2) i usmereno je u pravcu horizontalne ose x_1 . Za osrednjene komponente brzina $(\overline{u_1}$ i $\overline{u_2})$ i za proizvod fluktuacionih komponentata $(u'_1 u'_2)$ u nekoj tački u neposrednoj blizini zida važi:

$$\overline{u_1} > 0 \quad \overline{u_2} = 0 \quad \overline{u'_1 u'_2} \neq 0$$

Srednja brzina struje za poprečni presek A određena je kao:

$$v = \int_A \overline{u_1} dA$$

Za prikazano strujanje se tvrdi sledeće:

- (a) režim tečenja je turbulentan;
  - (b) nagib linije energije je proporcionalan sa v ;
  - (c) nagib linije energije je proporcionalan sa v^a , gde je $1 < a \leq 2$;
  - (d) nagib linije energije zavisi od vrednosti $\overline{u'_1 u'_2}$.
2. Izraz:

$$\frac{\partial u_1}{\partial x_1} + \frac{\partial u_2}{\partial x_2} + \frac{\partial u_3}{\partial x_3} = 0$$

predstavlja:

- (a) jednačinu kontinuiteta za elementarnu zapreminu nestišljivog fluida;
  - (b) brzinu zapreminske dilatacije fluidnog delića;
  - (c) brzinu klizanja;
  - (d) prosečnu brzinu dilatacije.
3. Na modelu napravljenom po principu Froude-ove sličnosti ispituje se sila kojom vodena struja deluje na prepreku. Sve dimenzije na modelu su 16 puta manje u odnosu na objekat, dok je na modelu i objektu isti fluid. Razmera za ukupnu silu, F_* je:

$F_* =$
----

4. Posmatra se tečenje u otvorenom prizmatičnom kanalu konstantnog nagiba koji se na kraju uliva u jezero. Za posmatrani proticaj, u kanalu se ostvaruje normalna dubina, h_N , koja je manja od kritične dubine, h_K . Ako se nivo vode u jezeru povećava, dubine vode u kanalu, neposredno uzvodno od uliva u jezero, će se povećavati kada nivo vode u jezeru (meren od dna kanala u njegovom najnižvodnijem preseku) dostigne:

- (a) normalnu dubinu, h_N ;
- (b) kritičnu dubinu, h_K ;
- (c) dubinu pri kojoj je Froude-ov broj jednak jedinici, $Fr = 1$;
- (d) dubinu koja je konjugovana (spregnuta) normalnoj dubini, h_N'' .

5. Dve metalne kugle, istih prečnika, napravljene od istog materijala gustine ρ_0 , slobodno padaju kroz tečnosti različitih gustina. Nakon postizanja ustaljenog kretanja, koeficijenti sila otpora oblika kugli ne zavise od Reynolds-ovog broja i isti su za obe kugle, dok je odnos brzina padanja prve kugle v_1 , kroz fluid gustine ρ_1 i brzine padanja druge kugle v_2 , kroz fluid gustine ρ_2 , dat kao:

$$\frac{v_1}{v_2} = \left[\frac{(\rho_0 - \rho_1)\rho_2}{(\rho_0 - \rho_2)\rho_1} \right]^a$$

gde eksponent a ima vrednost:

-1	$-\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1
------	----------------	----------------	---------------	---------------	-----

6. Data su dva integrala:

$$I_1 = \int_A -pn_j dA \qquad I_2 = \int_V -\frac{\partial p}{\partial x_j} dV$$

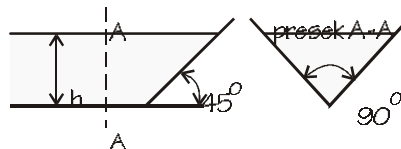
gde su p – pritisak i n_j – ort spoljne normale površine A koja ograničava posmatranu zapreminu fluida V . Za ta dva integrala tvrdi se:

- (a) svaki od njih predstavlja ukupnu površinsku silu sfernog dela napon na omotač A zapremine V ;

- (b) I_1 i I_2 imaju različitu vrednost kod neustaljenog strujanja;
- (c) I_1 i I_2 imaju istu vrednost za svaku konačnu zapreminu V ograničenu površinom A .
7. Mlaz vode ističe iz vertikalne cevi i osnosimetrično udara silom F_I u spoljni omotač ljuske oblika polusfere. Kada se ista ljuska okrene za 180° , a svi ostali uslovi ostanu nepromenjeni, voda deluje silom F_{II} na posmatranu ljusku (oslonac ljuske u oba slučaja ne utiče na sile F_I i F_{II}). Prečnik mlaza vode je manji od prečnika polusfere. Za sile F_I i F_{II} se može reći:
- (a) sila F_{II} je veća od sile F_I ;
- (b) sile F_I i F_{II} su iste jer je površina projekcije polusfere na horizontalnu ravan (A_x) ista u oba slučaja;
- (c) sila F_I je veća od sile F_{II} jer je tačka odvajanja graničnog sloja jasno definisana;
- (d) ne može se ništa reći o odnosu sile F_I i F_{II} , jer on zavisi od prečnika polusfere i prečnika i brzine mlaza.
8. U kanalu trougaonog poprečnog preseka (ugao pri dnu preseka je 90°) voda miruje jer je kanal zatvoren ustavom koja je postavljena pod uglom od 45° prema horizontali. Sa donje strane ustave kanal je prazan. Gustina vode je 1 kg/dm^3 . Pri dubini vode u kanalu od $h = 3 \text{ m}$ vertikalna komponenta hidrostatičke sile na ustavu je:

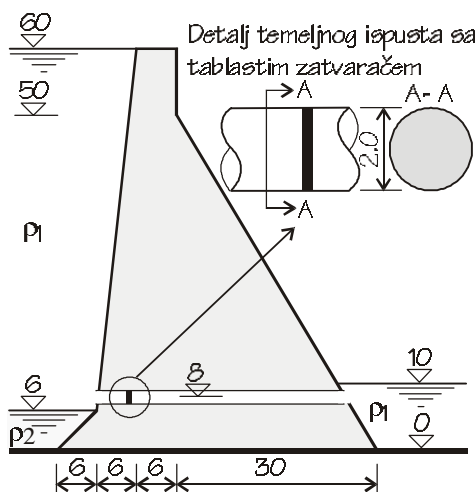
$F_z =$

(upisati jedinice)

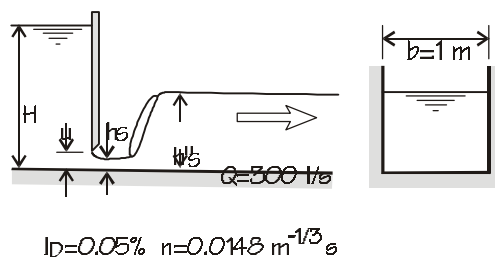

Ispitni rok 11. VI 1994. – zadaci

Zadatak 1. a) Odrediti intenzitet, pravac i smer rezultante hidrostatičkih sila kojima tečnosti gustina $\rho_1 = 1.0 \text{ kg/dm}^3$ i $\rho_2 = 1.1 \text{ kg/dm}^3$ deluju na branu. Pri proračunu sile zanemariti postojanje temeljnog ispusta. Silu računati na jedan metar dužine. b) U telu brane nalazi se temeljni ispust, kružni tunel prečnika $D = 2 \text{ m}$. Izračunati ukupnu silu na tablasti zatvarač koji pregrđuje ispust.

Zadatak 2. Kanalom pravougaonog poprečnog preseka širine $b = 1 \text{ m}$, nagiba dna $I_D = 0.05\%$ i Manning-ovog koeficijenta hrapavosti $n = 0.0148 \text{ m}^{-1/3} \text{ s}$, ustaljeno teče voda proticajem $Q = 300 \text{ l/s}$. U kanalu se nalazi ustava sa oštrom

ivčnim otvorom, visine u , koeficijentom kontrakcije mlaza $C_A = 0.75$ i koeficijentom lokalnog gubitka energije $\xi = 0.2$. Dubina vode uzvodno od ustave je H . Nizvodno od ustave je kanal dovoljne dužine, tako da se u kanalu ostvaruje jednoliko tečenje. Izračunati dubinu vode H , uzvodno od ustave, pretpostavljajući da brzinska visina u tom preseku nije zanemarljiva.

Zadatak 3. Iz rezervoara A u rezervoar B crpi se voda sa proticajem Q_1 . Snaga crpke je $S = 50 \text{ kW}$, koeficijent korisnog dejstva $\eta = 0.80$, a gustina vode $\rho = 1.0 \text{ kg/dm}^3$. Manometar M1 pokazuje pritisak $p_{M1} = 70 \text{ kPa}$. Odrediti proticaje kroz sve cevi i nivo vode u rezervoaru A. Nacrtati u

razmeri piježometarske i energetske linije za sve cevi.

